

LAGEN OM UTVECKLANDE AV FÖRETAGENS VERKSAMHET - SM-FÖRETAGENS UTVECKLINGSPROJEKT

Föremål för revisionen har varit den nya lagen om företagsstöd, som trädde i kraft i början av år 2001, och vars funktionsduglighet i det praktiska beslutsfattandet har granskats via en form av företagsstöd som ingår i lagen, nämligen utvecklingsstödet.

Revisionen har gällt av Arbetskrafts- och Näringscentralerna (TE-centralerna) fattade finansieringsbeslut, och som granskningsår har avgränsats de beslut om utvecklingsstöd som har fattats under år 2001. Härvid har även granskats enskilda utvecklingsprojekt som har fått stöd. Antalet granskade projekt från samtliga TE-centralers områden var inalles 80, vilket representerar nära tio procent av besluten under år 2001. Hos företag som fått stöd gjordes också revisionsbesök.

De centrala målsättningarna för lagreformen var att göra systemet med direkta företagsstöd klarare, förbättra stödets effekter och effektivisera övervakningen av hur stöden användes. Vid revisionen har bedömts hur de i samband med lagreformen uppställda målsättningarna har förverkligats i praktiken. En annan viktig del av revisionen gick ut på att granska förvaltningskedjan som administrerar utvecklingsstödet.

Allmänt kan konstateras, att administreringen av företagsstöden enligt den nya lagen föreföll att fungera väl. Bl.a. har förenandet av stödformerna, dvs. att internationaliseringsstödet gjorts till en del av utvecklingsstödet, gjort administreringen av företagsstöden klarare. Också många detaljer i behandlingen av stöden har i den nya lagen om företagsstöd och de särskilda reglerna angående det (handboken om företagsstöd) preciserats för att få lagen att fungera bättre.

De främsta problemen i administreringen av stödet anknöt till bedömningen av företagsstödens effekter och särskilt till de använda utgångsuppgifternas tillförlitlighet. Emedan den förnyade lagen om företagsstöd förutsätter ett nytt slags och fastare grepp än tidigare om uppföljningen av företagsstödens effekter, måste med tanke på lagens förverkligande och uppföljningen av stödets effekter de utgångsuppgifter som används vara så tillförlitliga som möjligt. I lagen har för TE-centralerna uppställts skyldigheten att följa upp stöden under pågående stödperiod och i efterhand.

Särskilt viktiga indikatorer vid bedömningen av effekterna är de nya och med hjälp av stödet som förnyade betraktade arbetsplatser som uppkommer i de företag som erhållit stöd. I utgångsuppgifterna gällande dessa indikatorer konstaterades förekomma stor inexacthet, och även stora variationer mellan TE-centralerna. Inverkningarna av enskilda projekt på arbetsplatserna hade inte alltid utvärderats tillräckligt noggrant vid TE-centralerna.

Vid vissa projekt visade sig de uppgifter som anmälts till uppföljningssystemet vara överoptimistiska och sannolikt baserade enbart på stödmottagarens egna uppskattningar. Handels- och industriministeriets regelverk i frågan var emellertid tillräckligt. Inexactheten i praxis för noteringarna leder till att tillräckligt tillförlitliga uppgifter om stödets inverkan på uppkomsten av

arbetsplatser inte fås. Också TE-centralerna borde på det sätt anvisningarna förutsätter göra en egen bedömning av alla projekt, och eftersträva ett så realistiskt resultat som möjligt vad gäller antalet uppkomna arbetsplatser.

Också de metoder som används vid bedömningen borde preciseras. Projektens sysselsättningseffekter borde i stora företag kunna bedömas också avdelningsvis, enligt personalgrupp eller kategoriserat på något annat för ändamålet lämpligt sätt. Härvid kunde effekternas inriktning i det enskilda företaget även granskas mera i detalj i samband med uppföljningen.

De utvecklingsprojekt som fått stöd var i regel sådana till sitt innehåll, att de kunde anses uppfylla de i lagen uppställda villkoren för erhållande av stöd. Lagens syfte och villkoren för att erhålla stöd har emellertid angetts mycket generöst. Alla utvecklingsprojekt, för vilka stöd hade ansökts, lämpade sig i princip för att finansieras med lagen om företagsstöd. I motiveringarna för avslag var orsaken ofta snarare pengarnas otillräcklighet än det att projektet inte rymdes inom ramen för lagen om företagsstöd. Trots att i lagen förutsätts en avgränsning mellan företagets normala verksamhet och utvecklingsprojektet, var denna i vissa fall svår att upptäcka.

Praxis vid TE-centralerna har blivit att i regel bevilja stödet såsom uppgående till den tillåtna övre gränsen. TE-centralerna kunde emellertid i större omfattning utnyttja den prövningsrätt som beviljats dem. De för utvecklingsstödet reserverade anslagen skulle på så sätt räcka till för genomförande av flera projekt, för vilket det förefaller att finnas ett behov på basis av antalet ansökningar som gjorts på olika branscher. Samma observation gäller även för de andra formerna av företagsstöd.

Tiden för behandling av stödbesluten kan inte betraktas som något stort problem, trots att vid vissa projekt TE-centralernas tid för behandling av beslutet hade överskridit den i reglerna tillåtna maximigränsen. I några fall hade det tagit mycken tid för ansökarna om stöd att få projektet i en sådan form, att förutsättningarna för stöd blev uppfyllda. Positivt var att projektet då utvecklades ännu under behandlingsprocessen. Den generella målsättningen bör emellertid vara att projekten skall bli behandlade så snabbt som möjligt vid TE-centralerna.

Det övriga regelverket gällande beviljandet av stöd, vid sidan av lagen och förordningen om företagsstöd, var till stor del i skick och finjusteringar av reglerna görs kontinuerligt vid ministeriet.

Uppföljningen och övervakningen av företagsstöden kunde emellertid utvecklas bl.a. så, att den fordrande och tidskrävande uppföljningen skulle hänföra sig till sådana projekt som till sina totala kostnader och det erhållna stödet är större än genomsnittet, och övervakningen av små projekt kunde ske närmast i samband med utbetalningarna. Enligt ministeriets planer skall man i fortsättningen gå i denna riktning. Arbetet i anslutning till detta sker i ministeriets arbetsgrupp för bedömning av effekterna.

Till detta arbete kunde för jämförbarhetens ökande fogas också sådana årliga sammandrag som gäller effekterna på arbetsplatserna, som granskar frågan enligt enskilda TE-centraler och former av företagsstöd.

Revisionen visade att utvecklingsstödet är ett viktigt instrument bland företagsstödens verktyg. I inriktningen av utvecklingsstödet är det viktigt, att det kvantitativt begränsade stödet kan riktas särskilt till sådana projekt, där nyttan av förverkligandet blir den största. För detta arbete ger utvärderingen av effekterna nya metoder.